

МИКОЛА ПОПОВ

АВТОПОРТРЕТ
Олівець. 1964.

СПІЛКА ХУДОЖНИКІВ УКРАЇНСЬКОЇ РСР
КИЇВСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ СПІЛКИ ХУДОЖНИКІВ УКРАЇНСЬКОЇ РСР

МИКОЛА ПОПОВ

КАТАЛОГ

КИЇВ, 1974

ТВОРЧИСТЬ українського графіка Миколи Тарасовича Попова багатопланова і багатожанрова — він з успіхом працює в станковій графіці, книжковій ілюстрації, в історичному жанрі, портреті, пейзажі, тонко володіє різними графічними техніками: аквареллю, літографією, офортом, працює в змішаній техніці і особливо полюбляє рисунок фломастером, яким він захопився в останні роки.

Художнику постійно властиве прагнення до пошуків нових ідейно-образних і художньо-пластичних рішень, нових засобів виразності, оригінальних композиційних розв'язань.

Своєрідність творчої індивідуальності митця проявляється в зверненні до сучасності, в намаганні досягнути глибоку суть повсякденних явищ життя, природи, їх високих проявів і смислу.

Але індивідуальність, своєрідність творчої манери не прийшли до нього самі по собі — потрібні були роки наполегливої праці, постійна внутрішня духовна робота, певною мірою злети і кризи, щоб підніматись по східцях майстерності.

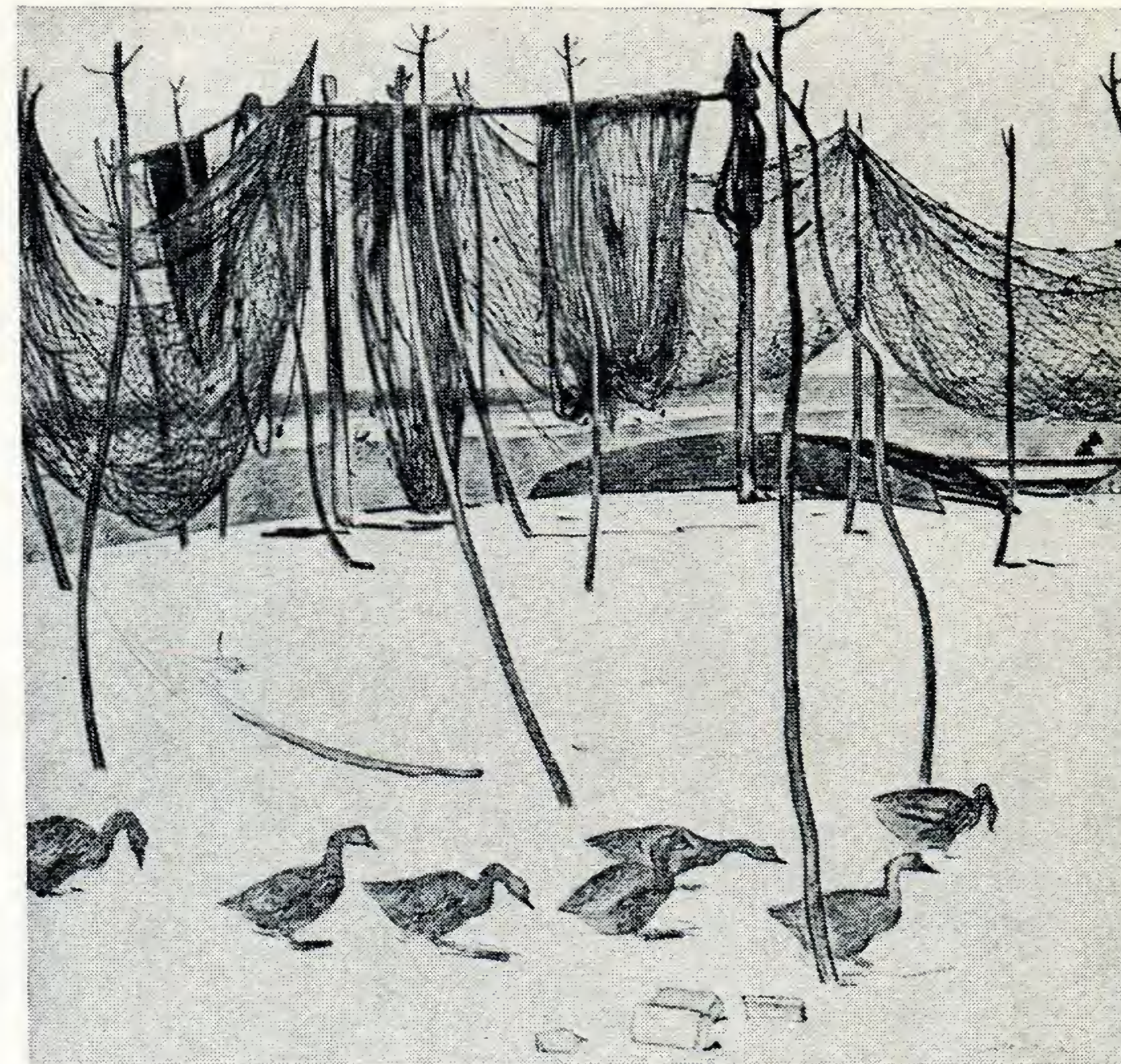
І для М. Т. Попова цей шлях у мистецтво розпочався не два десятиліття тому, коли він отримав диплом художника-графіка у Київському художньому інституті і приступив до самостійної праці, а значно раніше.

Доля художника (народився він 7.VIII.1927 року в с. Ястребовці, Курської обл.) при всій її неповторності, багато в чому подібна до долі його ровесників, певною мірою типова для цілого покоління.

Трудова сім'я, перші враження селянського життя, згодом, коли батьки переїхали на Донбас, заводські будні на околицях міста Комунарська, життя в робітничому бараці з його радощами і прикрощами; жорстока і сувора дійсність воєнних років, тяжкі випробування під час перебування в окупації... Все це відкладалося в пам'яті, залишило глибокий слід в душі художника, а пізніше переросло в образи, що знайшли своє втілення в автобіографічних серіях естампів «Моє дитинство» і «В роки окупації».

Захоплення малюванням в дитинстві, відвідування студії образотворчого мистецтва палацу піонерів дали можливість Попову у 1941 році стати учнем Ворошиловградського художнього училища. Війна перервала навчання. Після звільнення Ворошиловградської області від фашистів, Попов два роки працює на коксохімічному заводі робітником, одночасно виконуючи всіляку художньо-оформительську роботу.

Роки навчання в училищі (1945—1950) і Київському художньому інституті (1950—1956) були для нього роками оволодіння мистецькою грамотою, реалістичною мовою мистецтва. Своїми першими успіхами під час навчання в училищі Попов багато в чому зобов'язаний першому вчителю-художнику О. О. Фільберту.

БІЛЯ КАНЕВА.
Фломастер. 1972.

НАЧЕРК.
Вугільний олівець. 1954.

Великою школою для нього стало навчання в майстерні станкової графіки, якою керував в інституті в той час видатний майстер українського графічного мистецтва О. С. Пащенко.

Про свого вчителя Попов згадує з великою теплотою: «Він якось вмів знаходити контакт з студентами. Перш за все звертав увагу на замисел, на основну ідею твору. Привчав образно мислити. Але в той же час ніколи не нав'язував свої думки, я ніколи не відчував «тиску» з його боку. Він широко дивився на мистецтво.»

Ще будучи студентом художнього інституту, Попов багато працює в галузі оформлення та ілюстрування дитячої літератури у видавництві «Молодь», журналах «Піонерія» і «Малютко». В наступні роки він ілюструє ряд книжок у видавництві «Веселка».

Але справжнім покликанням митця на все життя стає станкова графіка з усіма її різноманітними жанрами. Про це захоплення і серйозну роботу в галузі станкової графіки засвідчила дипломна праця художника (1956), що складалася з чотирьох аркушів виконаних в техніці кольорової літографії, під загальною назвою «Похід армії К. Є. Ворошилова у 1918 році».

За художнім рівнем аркуші не рівнозначні—найбільш виразний з них аркуш «Ви жертвою впали...»

Строга побудова композиції, гранична виразність світлотіні, за допомогою якої акцентується увага на головних деталях, надає значимості сцені похорон загиблого бійця. Ритмом схилених в скорботі людських постатей підкреслюється втрата дії. Місцем в композиції, світлом, образною характеристикою вдало виділена постать літнього солдата з сильним, вольовим обличчям, з міцно затиснутим в правій руці кашкетом. Він іде суворий, з піднятою головою, сповнений рішучості боротися до кінця.

Не випадково цей аркуш на художній виставці 1957 року, що експонувалася під час Московського фестивалю молоді і студентів, був відзначений дипломом III ступеня, а художник медаллю лауреата фестивалю. Крім цього за успішний виступ на молодіжних виставках митець був нагороджений Почесною грамотою ЦК ЛКСМУ.

В аркуші «Ви жертвою впали...» започатковані риси, які згодом отримають втілення і розвиток у творчості художника,— прагнення до внутрішньої монументальності, узагальненості образу, до переборення деякої дрібності, зайвої оповідності, що мало місце в інших аркушах серії «Разом з своїми», «На привалі», «У вагоні». Це обумовлено, певною мірою, роботою митця в галузі ілюстрації.

Важливо відзначити те, що у першому своєму виступі в станковій графіці, художник звертається до такої форми мистецтва, як серія, що стала на той час переважаючою у нашому графічному мистецтві. Об'єднані спільністю задуму, єдиною те-

мою, серія або цикл графічних аркушів дають художнику великі можливості розвитку певної ідеї в просторі і часі.

Саме тому принцип серійності отримав таке розповсюдження в радянській графіці. З успіхом використовує цей принцип у своїй творчості і М. Т. Попов. До Шевченківських днів—100-річчя з дня смерті (1961) та 150-річчя з дня народження (1964), художник виконує серію літографій «За мотивами поезії Т. Г. Шевченка», основна ідея якої—показ боротьби пригнобленого народу проти поневолення і рабства. Митець зупиняється на сюжетах, які давали можливість розкриття їх у героїко-піднесеному плані, що і знайшло своє втілення в аркушах «Гомоніла Україна, довго гомоніла», «В гайдамаки», «А Україна знай горить», «Тримай міцно, синку», «Ходить пісня по Вкраїні» та інших.

Відповідно до задуму і в засобах виразу художник тяжіє до монументальних форм, показу героїв «крупним планом», ефективного використання контрастів світлотіні, світлих плям на чорному фоні, виразних ракурсів.

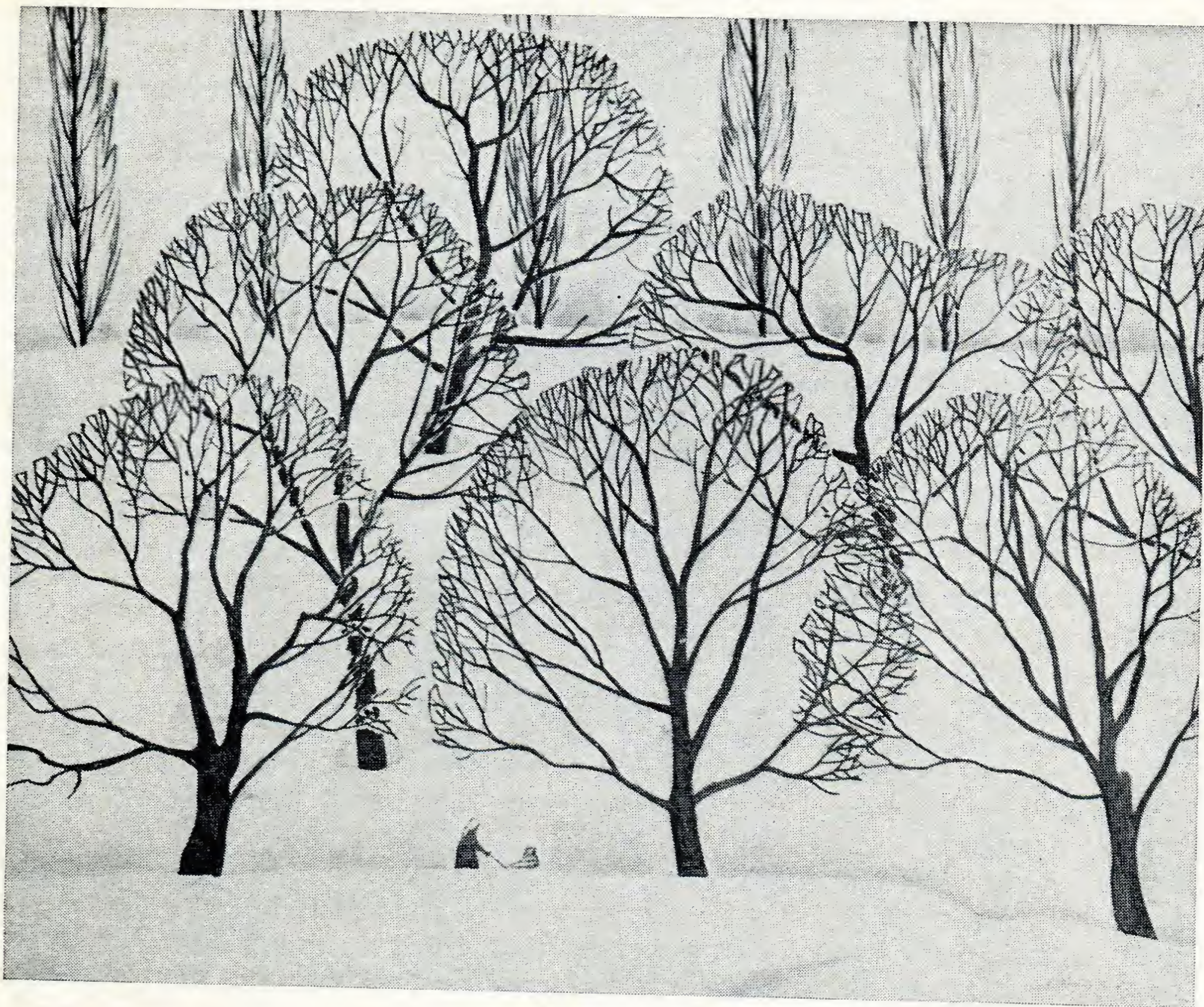
В аркуші «А Україна знай горить» ідея твору виразно розкривається через образ старого селянина з смолоскипом, що закликає натовп людей до зброї, до повстання. Світло вихоплює з темряви обличчя, плечі старого, відблискує на сокирах, косах повсталих селян, допомагає передачі напруженої атмосфери.

Дещо інакше вирішується аркуш «Ходить пісня по Вкраїні». У надвечірніх сутінках вирушають в дорогу народні співці-кобзарі, щоб своєю піснею, гарячим словом закликати селян до повстання, до боротьби з панами. На стежках, що розходяться в різні сторони, видніються кілька характерних силуетів з кобзами. На першому плані прощаються два кобзарі—один зовсім старий і сивий, він сказав своє слово тим, що пішли, і другий, молодший, слухає, що йому говорить старший побратим.

Більшість аркушів серії характерні художньою правдою, емоційною наповненістю, пластичною виразністю. Художник уважно ставиться до відбору типажу, передачі індивідуальності, психології героїв. Тому запам'ятовуються образ молодого селянина в аркуші «Тримай міцно, синку», старого солдата, що повернувся додому і застав тільки могили рідних («Чимало літ перевернулось»), старого з смолоскипом («А Україна знай горить»).

Роботи першого періоду творчості (50—поч. 60-х р.р.) засвідчили серйозний інтерес художника до рисунка, на основі якого зростала і його графічна майстерність. Постійні вправи в рисунку, особливо з натури, приносять майстру можливість вільно і невимушено викладати ту чи іншу думку, ідею майбутнього твору, передавати багатство форм навколишнього світу. Малюючи з натури, художник пізнає світ і, фіксуючи бачене, проходить певний шлях до узагальнення, до розвитку

певного мотиву, портретного начерку, до образної завершеності. Ці риси, притаманні Попову як рисувальнику, стали виразно проступати в творах початку 60-х років—літографіях «Канів. Сонячний день» (1963), «Софіївка. Туман» (1964), портреті батька (1962) та інших.

В аркуші «Канів. Сонячний день» художник вдало обрав пейзажний мотив: понад високим дніпровим берегом в'ється стежка, по ній вдалині йде жінка з відрами, далі хати під горою. На першому плані живописні дерева, а зліва широко розкинувся Дніпро. Тонкою градацією темних мас дерев, взятих дуже узагальнено, і світлих тонів стежки, схилів Дніпра, білої плями постаті художник досягає передачі враження сліпучого сонячного дня.

Літографія «Портрет батька» будується на різкому контрасті світла і тіні. Яскраве світло падає зліва, чітко виділяючи форми обличчя старого робітника, надаючи йому виразної значимості, зосередженості, яку хотів підкреслити художник.

ПАРК УЗИМКУ
Фломастер. 1972.

АГА БАТУЄВА.
Олівець. 1973.

На протязі кількох років (1965—1970) М. Т. Попов звертається до теми, яка постійно його хвилює, не дає спокою, будить творчу уяву. Це тема боротьби і страждань, суворих випробувань, що випали на долю радянських людей в грізні роки Великої Вітчизняної війни. В серії літографій «В роки окупації» пережите володіє думками митця, воно тісно переплітається з пережитим тисячами людей, переростає в узагальнені образи, сповнені драматизму. Трагічні випробування, що викувували людські характери, драматичні колізії воєнних років в багатьох аркушах серії отримують глибокопсихологічне звучання.

Прагнення до узагальнень, майже плакатних, пластичність і цільність аркушів серії дають підстави говорити про певні прояви рис монументальності, тяжіння до використання прийомів монументальних технік.

Як правило, кожну композицію митець будує через одну, взятую крупним планом, людську постать, заповнюючи нею всю площину аркуша. Художник часто використовує прийом «низького горизонту» з тим, щоб ще більше підкреслити монументальність головного героя. Другорядні деталі вносять в композицію жанровість, оповідність, сприяють виявленню основної ідеї.

Граничного лаконізму досягає художник у використанні можливостей чорно-білої літографії — на чорному тлі світлою лінією прорисовані постаті, деталі композиції. Безумовно, що і цей прийом обумовлюється темою серії. За сюжетною розробкою серію умовно можна поділити на дві частини: до першої відносяться аркуші з узагальнено-символічною трактовкою сюжету («Надія», «Прокляття», «Сини мої», «Окупація» та інші), до другої — з жанрово-оповідним характером розкриття сюжету («Хліб наш насущний», «За хлібом», «Весна»). Слід сказати, що автор вільніше, більш впевнено відчуває себе в сюжетах жанрового характеру — в силу свого індивідуального творчого світосприймання художник гостріше, виразніше висловлює в образах бачене, пережите.

В аркушах, що тяжіють до символічного узагальнення, митець дещо опиняється під впливом прийомів, що уже стали звичними у нашому мистецтві, навіть в найбільш оригінальному з них «Сини мої», з його емоційним настроєм, лаконічною композицією.

Завершуючи серію аркушем «Весна», де зображена молода жінка, що знімає з вікна наклеєні паперові стьожки, художник знаходить надзвичайно місткі деталі, що зливаються в образ світлого відродження життя — на зміну трагічності темних фонів попередніх аркушів приходить світле небо, хоч на ньому і видніються скелети будинків, що згоріли, тоненька гілка з бруньками, і особливо зворушливий образ дівчинки з метеликом на руці.

Тематично близька до серії «В роки окупації», літографія «Після бою» (1970), виконана уже в іншій стилістичній графічній манері, що прийшла на зміну дещо плакатній манері, властивій попереднім аркушам. Вона стала більш декоративною, графічно виразнішою, світло стало об'єднуючим началом, моделюючим чітко прорисовані форми, деталі.

Ця манера складалася в роботі над аркушами серії «Моє дитинство» (1968—1972). Але не тільки новими стилістичними прийомами характерна ця серія — вона глибше розкриває життєві колізії, зміст, значущість пережитого, багатогранність образних узагальнень.

Заспівом звучить аркуш «На Донбас» (1968), у якому перед очима селянської сім'ї розкривається новий світ індустріальних перетворень.

Суцільно заповнюючи фон аркуша, художник площинно-символічно зображує зліва селянські хати, справа заводські корпуси, поїзди, терикони, греблю Дніпрогесу. Здивовано, з захопленням вдивляються в цей новий для них світ і дорослі, і діти.

Постаті людей на першому плані виділені світлим контуром, органічно зв'язані з цими багатозначними деталями, а все разом взяте розкриває значну ідею.

Цікавим здається естамп «Після робочого дня» (1972) як за своїм змістом, так і за виконанням. Свідомо перевантажуючи композицію, суцільно заповнюючи аркуш групами людей, одночасно ведучи оповідання, зупиняючи увагу глядача на дрібницях, подробицях, художник досягає враження багатолюдності, гомінкості, різноликої «робочої сім'ї», що жила в бараках в складні бурхливі роки перших п'ятирічок.

Своєрідною градацією світлотіні, переходами від більш темного до світлішого сірого, самим кольором, тональністю досягається особлива виразність естампу.

В останні роки у творчості художника все більше місця починає займати тема індустріальної праці, образи робітників («Старий доменщик», 1966, «Доменщик», 1968, «Металург», 1972), індустріальний пейзаж («Заводська симфонія», «Доменна піч», «Вуглефабрика», «Двір мартенівського цеху» — 1972, «Завод будується», «Металургійний» — 1973). Всі ці роботи виконані в техніці літографії, акварелі, фломастера.

Виразна голова «Металурга» (акварель, фломастер), виліплена крупними формами локальними плямами світла, що неначе падає з відкритого отвору доменної печі.

В індустріальних пейзажах художник вміє знайти виразний поетичний мотив, вибрати ефектну точку зору, яка дає можливість підійти до образного трактування того чи іншого мотиву. Характерна в цьому відношенні акварель «Заводська симфонія», де у, на перший погляд, «нудному» ряді заводських труб художник зумів побудувати величний мотив, передати могутню велич творіння рук людських. Перебиваючи геометричну прямолінійність труб живописними плямами пару і диму, оперуючи кольором і тоном, митець, здавалось би, з буденного сюжету створює дійсно заводську симфонію.

Розширення тематичного діапазону в творчості М. Т. Попова торкнулось не тільки тем сучасності, що мають тенденцію стати провідними, але й історичних, історико-революційних тем — «Звершилось» (1969), «В катакомбах» (за мотивами твору Л. Українки, 1970), серія «Г. С. Сковорода» (1972) — «Пісня добру», «Джерело мудрості», «Все людям» та інших.

Естамп «Звершилось» сповнений героїко-символічного руху —

чотири червоноармійці-сурмачі з рушницями в правій руці, сурмами в лівій сповіщають на всі чотири сторони світу про перемогу нового ладу, перемогу радянської влади. Група сурмачів зображена на фоні кремлівської стіни, куполу будинку Верховної ради з червоним прапором на ньому — між ними є органічний, нерозривний зв'язок, композиція монументальна, лаконічна, прочитується дохідливо і глибоко, силуети чіткі і виразні.

Поряд з станковою графікою М. Т. Попов багато і з успіхом працює в галузі книжкового оформлення та книжкової ілюстрації. Робота над оформленням та ілюструванням книги розпочалася у нього відразу після закінчення художнього

інституту, коли він працював спочатку художнім редактором, а згодом головним художником (1956—1961) видавництва «Радянська школа». Разом з графіками В. С. Куткіним та В. Ф. Головановим художник доклав чимало зусиль для підняття загального художнього рівня видань цього видавництва.

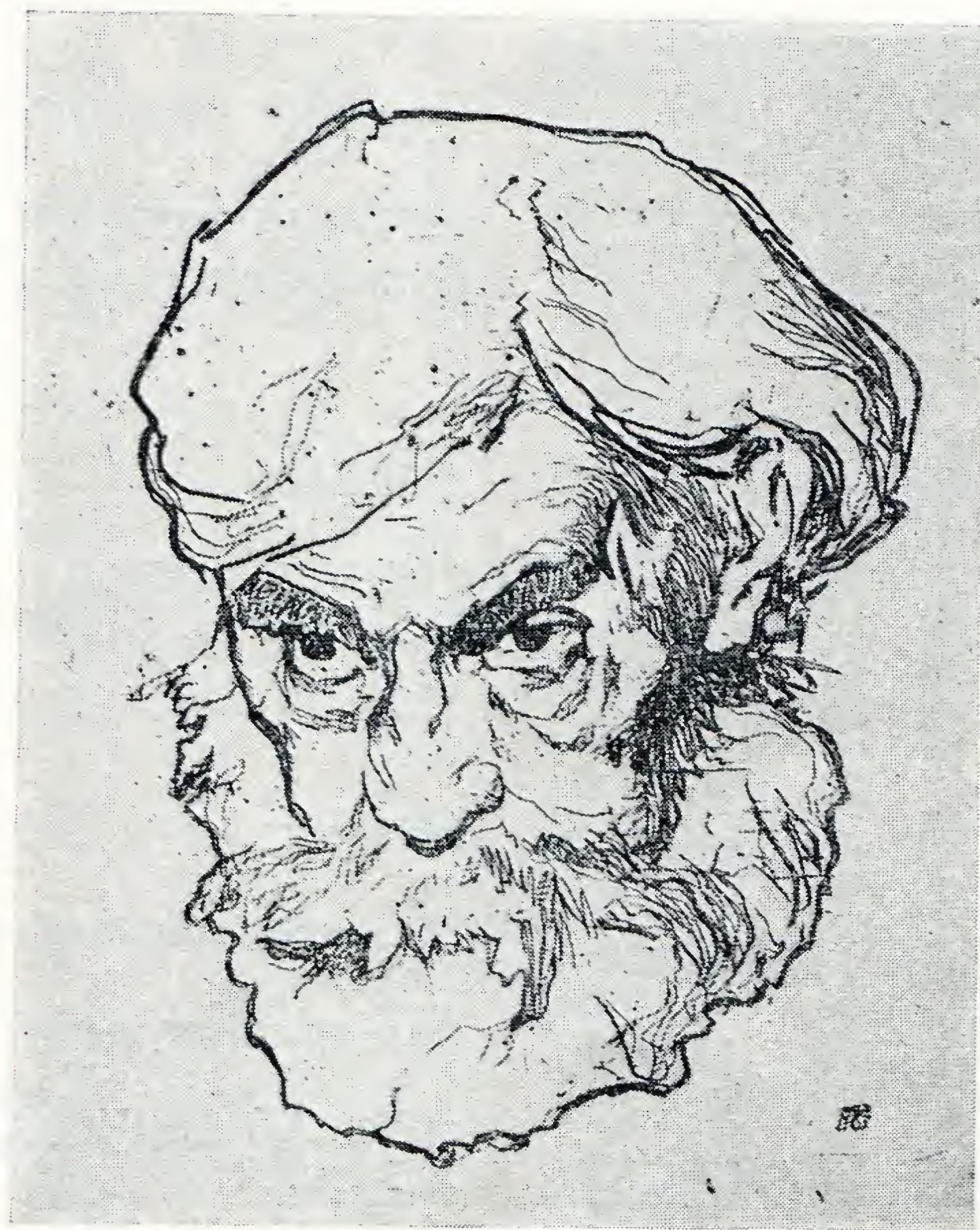
Інтерес до оформлення дитячої книги зберігається у митця і в наступні роки, свідченням чого є цілий ряд книжок, виданих видавництвом «Веселка». Слід відзначити художнє оформлення та ілюстрації книг «Син Жовтня» В. Бичка (1967), «Студені води» Д. Березика (1968), «Дід Архип і Льонька» М. Горького (1968), «Ленін крила дав орлятам» М. Упеника (1970), «Малий партизан» П. Панча (1972).

ВИД НА ЛІСУ ГОРУ. КАНІВ.
Кольоровий олівець. 1971.

Ілюстрації, оформлення книг, виконані Поповим, відзначаються різноманітністю художніх прийомів, яскравою, широкою і декоративною манерою виконання. Але при цьому митець не забуває про психологічні нюанси, що впливають з тексту того чи іншого літературного твору. І, можливо, кращими в цьому відношенні є ілюстрації до оповідання П. Панча «Малий партизан», виконані з великим смаком, вірною характеристикою епізодів, окремих персонажів. Графічна культура художника формувалася в пошуках самостійності, власної індивідуальної манери, вияву в творах свого відношення до життя. І якнайповніше розкривається талант майстра в його численних рисунках фломастером останніх років.

СТАРИЙ ПАРТИЗАН.
Офорт. 1967.

Головною рисою цих рисунків є ліричне начало, тонке поетичне відчуття природи.

М. Т. Попов лірик по натурі, характеру творчості. Але властивий художнику ліризм, що певною мірою проявився і в більш ранніх роботах, в пейзажних рисунках, поглибився, набув нових психологічних виявів. Прагнення лірично усвідомити простір, відібрати в мотиві основне, зробити його близьким і зрозумілим, веде до пошуків нових просторових рішень композиції, образної завершеності. Можна сказати, що ліричне тлумачення явищ, їх поетична інтерпретація складає важливу рису творчості художника.

Ледь помітним дотиком фломастера митець передає прозорість повітря, тонке мереживо дерев, пташину зграю на гілках, стан природи — сонячний день, сутінки чи туманный ранок, мерехтливу далину українських полів, ніжне пробудження весни. Рисунки відзначаються свіжістю, безпосереднім сприйманням живої природи, гострою спостережливістю, що прийшли до нього внаслідок постійної і наполегливої роботи з натури. Ці риси особливо відчутні в таких рисунках, як «Зимка», «Київ. Труханів острів», «Тополя», «Вид на Гоголівку», «Снов» (1971), «Озерце», «Сутеніє», «Весняний день» (1972), «Мій дивокрай» (1973) та в багатьох інших.

Манера виконання цих рисунків художником декоративна, але ця декоративність не умоглядна, не умовно стилізована, а зігріта відчуттям живої природи, в них є «портретність» пейзажних мотивів, і тому вони не викликають враження навмисності, неприродності.

Майстерність М. Т. Попова в рисуванні фломастером дала підстави відомому радянському мистецтвознавцю, спеціалісту по графіці К. Кравченко відзначити: «Рисунки Миколи Попова «Зимка» та «Вид на Гоголівку», виконані фломастером, свідчать, що і в цій техніці можна досягти малими засобами вираження станів природи, відібраних ознак пейзажу.»¹

Микола Тарасович Попов виступає на своїй першій персональній виставці, маючи за плечима біля двадцяти років напруженої творчої праці, збагачений великим досвідом художника-педагога, працюючи на посаді доцента в Київському художньому інституті. Він — постійний учасник республіканських, всесоюзних, міжнародних виставок, автор мистецтвознавчих праць, присвячених улюбленій техніці літографії. Митець у творчих пошуках нових, позначених ще більшою майстерністю художніх творів.

П. ГОВДЯ

¹ К. Кравченко. Українська графіка. «Образотворче мистецтво», 1972, № 5.

КАТАЛОГ

1951 рік

ХАТА.
Акварель. 8,7×17,1.
ХМАРНЕ НЕБО.
Акварель. 10,3×17,3.

1952 рік

КАНІВСЬКИЙ ДІДУСЬ.
Олівець. 21,4×19,5.
ДІДУСЬ.
Олівець. 26,3×25,8.

1953 рік

КОЗАК.
Вуг. олівець. 32,8×23,3.
СВІТЛАНА.
Олівець. 23,5×21,7.

1954 рік

СОСНИ.
Олівець. 40×32.
ДІДУСЬ ДАВИДЕНКО.
Вуг. олівець. 27,2×24.
ДВОРИК.
Олівець. 20,7×19.

1955 рік

ЗА ПРЯЖЕЮ.
Вуг. олівець. 33×30,7.
ДІДУСЬ З ЛОМАКОЮ.
Акварель. 37×29,3.
МУЖИЧОК.
Акварель. 27,7×21,5.
БАБУСЯ.
Акварель. 33,7×26.

1956 рік

3 серії
«Похід армії Ворошилова у 1918 році».

Кольор. літографія.

НА ПРИВАЛІ.
68,7×46,5.
РАЗОМ З СВОЇМИ.
47,5×77,5.
У ВАГОНІ.
72,5×52.
«ВИ ЖЕРТВОЮ ВПАЛИ...»
47×82.

1957 рік

ОСТАННІ ВІСТІ.
Кольор. літографія. 82×43.

1958 рік

ВЕСНА У БОЯРЦІ.
П., гризайль. 51×43,5.

1961 рік

За мотивами «Кобзаря» Т. Г. Шевченка.

Кольор. літографія.

«ТРИМАЙ МІЦНО, СИНКУ».
54,3×60,5.
«А УКРАЇНА, ЗНАЙ, ГОРИТЬ...».
72,5×53,5.
УКРАЇНСЬКА НІЧ.
42,5×42.
ЧЕРНЕЦЬ.
65,5×47.

Всі твори, на яких не вказано матеріал,
виконані на папері.
Розміри творів показані в сантиметрах.
Перша цифра означає висоту, друга — ширину.
Умовні скорочення:
П.— полотно;
К.— картон;
Кольор.— кольоровий;
Вуг.— вугільний.

1962 рік

За мотивами «Кобзаря» Т. Г. Шевченка.

Кольор. літографія.

«ЛІТА ОРЕЛ, ЛІТА СИЗИЙ».

45×74.

В ГАЙДАМАКИ.

66,5×43,5.

«НЕХАЙ ВОРОГ ГИНЕ».

41×85.

КАТЕРИНА.

29,8×76,8.

У КАЗЕМАТІ.

61×52,5.

НІЧ У БОЯРЦІ.

Офорт, акватинта. 24,5×13,3.

ПОРТРЕТ БАТЬКА.

Кольор. літографія. 37×31,3.

ХУТІР ХМІЛЬНИЙ.

Олівець. 32,5×28,5.

КАНІВ.

Олівець. 28×28,5.

ХАТА В СЕЛІ КВІТКИ.

Олівець. 29,5×41,7.

КАНІВСЬКА ХАТА.

Олівець. 40,5×28,6.

СТЕЖКА.

Олівець. 38,5×28,6.

ЛИСА ГОРА.

Олівець. 38,5×28,5.

1963 рік

«ТОПОЛЯ»

(За мотивами «Кобзаря» Т. Г. Шевченка)

Кольор. літографія. 24,3×76,3.

КАНІВ. СОНЯЧНИЙ ДЕНЬ.

Кольор. літографія. 30×27,8.

ВАЛЬЧИК.

Літографія. 28×18.

МОЛОТЬБА.

Офорт. 13×40.

ПОРТРЕТ БАТЬКА.

К., соус. 35×35.

БАБУСЯ.

П., олівець. 30,5×29,3.

1964 рік

За мотивами «Кобзаря» Т. Г. Шевченка.

Літографія.

НАЙМИЧКА.

69×43.

«ЧИМАЛО ЛІТ ПЕРЕВЕРНУЛОСЬ».

56,7×48.

«ХОДИТЬ ПІСНЯ ПО ВКРАЇНІ».

47,5×55.

СОФІЇВКА. ТУМАН.

Кольор. літографія. 37×40.

АВТОПОРТРЕТ.

Олівець. 48×52.

ЖІНОЧИЙ ПОРТРЕТ.

Літографія. 21,3×21,7.

1965 рік.

З серії «Роки окупації».

Літографія.

НАДІЯ.

47×61.

СИНИ МОЇ.

40×62.

ТАМ НАШІ.

67×71.

НЕЗАБУТНЄ. 1943 РІК.

60×46.

«ВСЕ НА СХІД, ВСЕ НА СХІД...».

49×75.

ПРОКЛЯТТЯ.

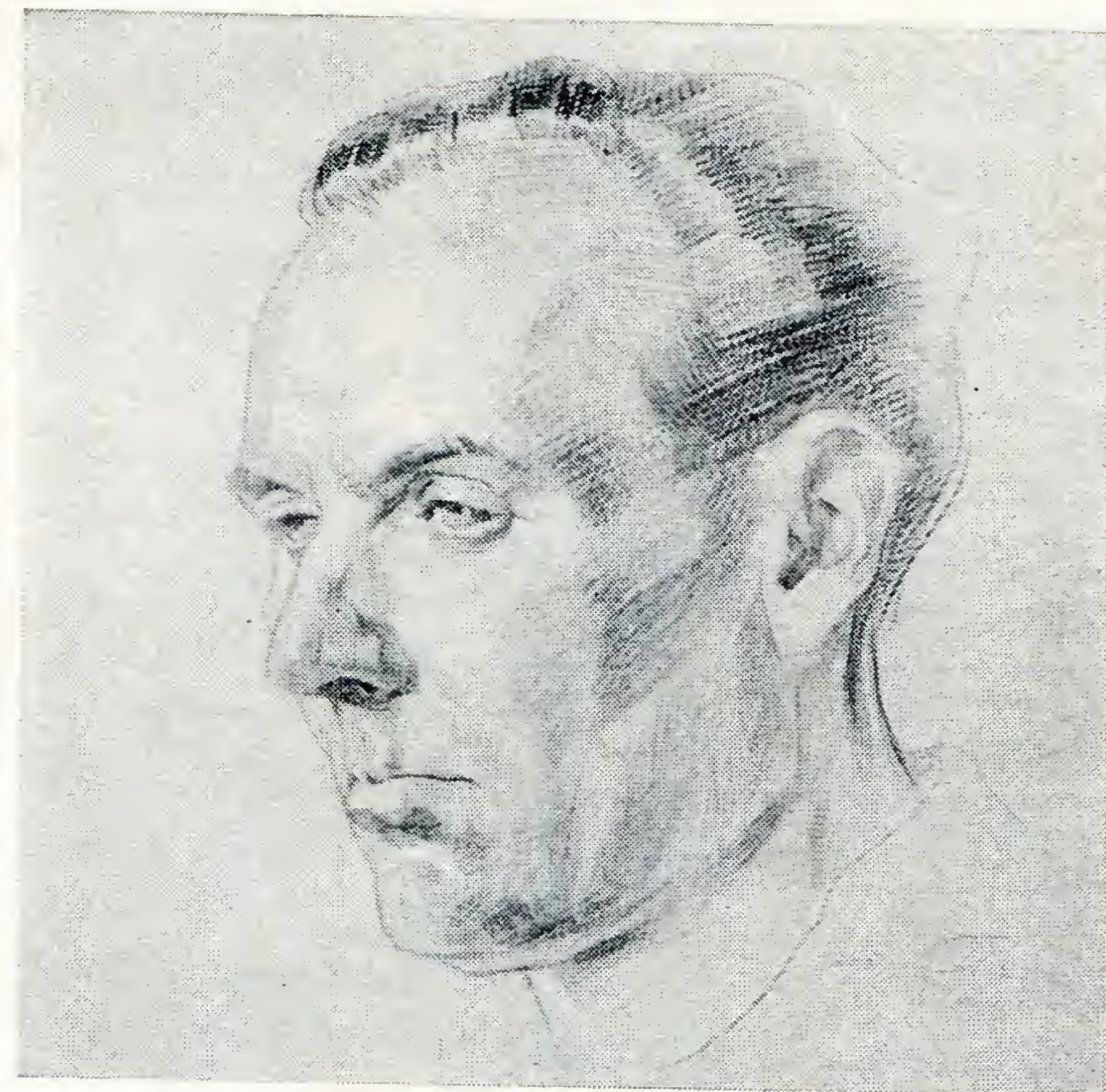
47×62.

ХЛІБ НАШ НАСУЩНИЙ.

40×64.

СЕДНІВСЬКИЙ БАЗАР.

Олівець. 23×40,2.

БРАТ ЛЬОНЯ.
Олівець. 1972.

В. І. ЛЕНІН ЗА РОБОТОЮ.

Літографія. 19×42.

СОФІЇВКА. ПАВІЛЬЙОН ФЛОРИ.

Офорт. 6×9,7.

ОЛЯ СПИТЬ.

Фломастер. 33,5×42,5.

ДУБОВИЙ ГАЙ.

Офорт, акватинта. 27×25,7.

1965—1966 роки

ВЕСНА

(з серії «Роки окупації»).

Літографія. 66×50.

1966 рік

МАТИ.

Літографія. 60×50,5.

З серії «Роки окупації».

Літографія.

ЗА ХЛІБОМ.

47,5×62.

НОВІ ПОРЯДКИ.
62×41.

СТАРИЙ ДОМЕНЩИК
(з серії «Завод і люди»)
Літографія.
48,5×69.

ДВІР У ГУРЗУФІ.
Олівець. 44×26.

ГУРЗУФСЬКІ БУДИНКИ.
Фломастер. 35×46.

ГУРЗУФСЬКИЙ ДВОРИК.
Олівець. 45,7×36,5.

КРИМСЬКІ СОСНИ.
Олівець. 35,5×46.

1967 рік

З серії «Роки окупації».

Літографія.

БУДЬ ЛАСКА.
62×42.
ОКУПАЦІЯ.
38×66.

З серії «Світ людський».

Літографія.

НАШ ГОДУВАЛЬНИК.
52×43.
ВСЕ МОЄ.
53×43.

З ілюстрацій до книги Д. Бедзика
«Студені води».

Літографія.

АНДРІЙ.
24,7×19.

ЛИСТІВКИ.
24,7×19.

ДЕСЯТИЙ КАРБ.
25×19,2.

ПОЖЕЖА.
25×19,2.

БАТЬКО АНДРІЯ.
25×19,2.

БАБУСЯ.
Олівець. 1963.

З ілюстрацій та оформлення до опові-
дання Максима Горького «Дід Архип
і Льонька».

Літографія, кольор. олівець.

ГРОЗА.
29×23,5.

ДІД АРХИП І ЛЬОНЬКА.
29×23,5.

ЛЬОНЬКА І ДІВЧИНКА.
29×23,5.

ДІД АРХИП СЕРЕД КОЗАКІВ.
29×23,5.

ЗУСТРІЧ З КОЗАКОМ.
29×23,5.

ЗАСТАВКА.
20×23,5.

КІНЦІВКА.
8×10.

ОБКЛАДИНКА.
36,6×28.

СТАРИЙ ПАРТИЗАН.
Офорт. 26,5×22.

1968 рік

З серії «Світ людський».

Літографія.

ТИХА РАДІСТЬ.
49,7×45.

ЛИЦЕМІРИ.
54×43,5.

ПАНСЬКА ЛЮБОВ.
57,5×40.

МАТИ.
65×45.

«ЛЕНІН».

Літографія. 48×48.

ЗАХИЩАЙ СПРАВУ БАТЬКІВЩИНИ.
Літографія. 48×48.

«ВСТАВАЙ, СТРАНА ОГРОМНАЯ».
Літографія. 48×48.

НА ДОНБАС.
Літографія. 48×48.

ГОЛОВА ДОМЕЩИКА.
Літографія. 48×35.

СЕДНІВСЬКА ЛУКА.
Фломастер. 43,8×54,7.

СНОВ.
Фломастер. 61×43,7.

ДЯДЬКО ПЕТРО.
Сепія. 52×48.

ФРАНЦУЗ.
Пастель. 52×48.

РОБІТНИЧЕ СЕЛИЩЕ.
Фломастер, пастель. 48×52.

1969 рік

ОДНА-ОДНІСІНЬКА.
(З серії «Роки окупації»)
Літографія. 47×49.

МЕЛОДІЇ.
Літографія. 57×49,5.

ЗВЕРШИЛОСЬ.
Літографія. 50,2×53,5.

ПІСНЯ.

Літографія. 44,5×69.

У ХВИЛИНИ ВІДПОЧИНКУ.

Літографія. 49×61.

«РІДНА МАТИ МОЯ.»

Літографія. 36,8×70,6.

ВНОЧІ.

Літографія. 38×71.

ПОРТРЕТ ЛІТНЬОЇ ЖІНКИ.

Олівець. 48×52.

МЕХМЕД МУСТАФОВ.

Олівець. 33×23,5.

1970 рік

ЗИМОВИЙ РАНОК.

Літографія. 48,5×61.

З серії «Роки окупації».

Літографія.

ЩЕ ОДИН КРОК.

50×49.

ДО ПАРТИЗАН.

53,5×53,5.

УКРАЇНА В ЯРМІ.

54,5×55.

ПІСЛЯ БОЮ.

53,5×50.

«ПУТИ—ДОРОГИ...».

41×76,7.

З серії «Світ людський».

ХРИСТОВИЙ ТЯГАР.

Літографія. 34,5×66.

НАРОДЖЕННЯ.

Літографія. 44,5×54.

ЛЮДИНА.

Гравюра на к. 58×42.

ДО СВІТЛА.

Літографія. 56,9×43,4.

СИТИЙ ГОЛОДНОГО НЕ РОЗУМІЄ...

Літографія. 57,5×44.

ПЛІТКИ.

Літографія. 50×50.

НЕМА СНУ.

Літографія. 49,7×49,8.

СВІТ ЛЮДСЬКИЙ.

Літографія. 58,5×42,5.

РОЗЛАД.

Літографія. 58×46,5.

МОВЧАННЯ.

Літографія. 52,5×42.

«В КАТАКОМБАХ»

(за однойменною драматичною поемою Лесі Українки).

Офорт, високий друк. 23,6×22,2.

ДІВЧИНА.

Офорт. 16×13,5.

ПОХМУРИЙ ДЕНЬ.

Фломастер. 34,3×76.

НА ОКОЛИЦІ СЕДНІВА.

Фломастер. 30,5×64.

ТИХИЙ ВЕЧІР.

Фломастер. 34×64,6.

СТАРА ГРУША.

Фломастер. 44,5×46.

КАНІВ. НОВІ БУДИНОЧКИ.

Фломастер. 47×46.

СЕДНІВ. ПОЛУДЕНЬ.

Фломастер. 50×46.

ГУРЗУФСЬКІ СКЕЛІ.

Кольор. олівець. 59,8×46.

ДЯДЯ ВАСЯ.

Кольор. олівець. 56,9×46.

КИЇВ. НА ВУЛИЦІ ДАШАВСЬКІЙ.

Олівець. 45×56.

1971 рік.

З серії «Моє дитинство».

Літографія.

ВІДБУДУЄМО.

40,6×71.

РАНКОВІ ДАЛІ.

51,2×53.

ПІСЛЯ РОБОЧОГО ДНЯ.

43×74,5.

В АВТОБУСІ.

Літографія. 51,5×50,5.

ЧЕКАННЯ.

Офорт, 33,7×34,8.

ВЕСНЯНІ ТУРБОТИ.

Кольор, ліногравюра. 35×50.

МОРОЗНИЙ ДЕНЬ.

Фломастер. 46×64.

СРІБЛЯСТИЙ ДЕНЬ.

Фломастер. 46,9×46.

ГУРЗУФСЬКА ДОРОГА.

Фломастер. 46,6×44,5.

КУТОЧОК В ГУРЗУФІ.

Фломастер. 47,5×46.

КАНІВСЬКІ ДАЛІ.

Фломастер. 33,5×64.

ІНТЕР'ЄР СОФІЇ КИЇВСЬКОЇ.

Сепія. 46×52,5.

СЕДНІВСЬКІ ПРОСТОРИ.

Фломастер. 42×64.

ІНТЕР'ЄР СОФІЇ КИЇВСЬКОЇ.

Сепія 55,5×46.

РАННЯ ЕЛЕКТРИЧКА.

Фломастер. 38,3×57.

ДУБОВИЙ ГАЙ УЗИМКУ.

Фломастер. 43,5×46,8.

СЕДНІВСЬКІ ХАТИ.

Фломастер. 59,7×45.

ВИД З ЧЕРНЕЧОЇ ГОРИ. КАНІВ.

Фломастер. 42,3×60,8.

ЖАРКИЙ ДЕНЬ.

Фломастер. 46,3×80,8.

М'ЯКИЙ РАНОК.

Фломастер. 32,4×60,6.

СЕДНІВСЬКІ ДЕРЕВА.

Фломастер. 34,5×64.

ТИХИЙ СНОВ.

Фломастер. 40,2×46.

КАНІВ. ВІТЕР.

Фломастер. 47×46,3.

СТЕЖКА.
Фломастер. 44×64.
БЕРІЗКА.
Фломастер. 54,3×46.
НА БЕРЕЗІ РІКИ СНОВ.
Фломастер. 41,2×63,7.
СТАРИЙ ГУРЗУФ.
Фломастер. 58,6×46.
ТИША.
Фломастер. 46×50,2.
БІЛЯ БЕРІГІВ ГУРЗУФА.
Фломастер. 42,7×46.
ВОРОНА.
Фломастер. 44×36.
ВЕЧОРОК.
Фломастер. 41,8×42,2.
ВЕЛИКИЙ ДОЩ.
Фломастер. 45,7×65.
КАНІВ. СІРИЙ ДЕНЬ.
Фломастер. 44×62.
КАНІВСЬКІ БИКИ.
Фломастер, акварель. 46×52,6.
ЛАВРА.
Фломастер. 64×41.
РАНОК НА ЗАВОДІ.
Фломастер. 50,8×46.
МАЛІ МОРИНЦІ.
Фломастер. 46×56,5.
МАЛЕНЬКЕ ОЗЕРЦЕ.
Фломастер. 40,2×59.
ТЕПЛИЙ ВЕЧІР.
Акварель, фломастер. 58,7×46.
ЧОРНОГУЗИ.
Фломастер. 50,8×46.
КАНІВСЬКІ ТОПОЛІ.
Фломастер. 56,3×46.
СЕДНІВ. РАНОК.
Фломастер. 45,8×58.
НОВИЙ ГУРЗУФ.
Фломастер. 46×64.
КАНІВСЬКІ ЛУКИ.
Фломастер. 44,5×54,5.

ДНІПРО РОЗЛИВСЯ.
Фломастер. 46×46.
РАНО ВРАНЦІ.
Фломастер. 46×46.
СЕДНІВСЬКИЙ РАНОК.
Фломастер. 46×46,5.
ГОРИ БІЛЯ ТИРНОВО.
Олівець. 45,4×45,5.
ДАШАВСЬКІ ДАХИ.
Олівець. 53,5×46.
СЕДНІВСЬКА ЦЕРКВА.
Кольор. олівець. 46,2×46.
ЗОЯ.
Олівець. 48×52.
МІСЯЦЬ НАД КАНЕВОМ.
Олівець. 40,4×47,7.
ВИД НА ЛІСУ ГОРУ. КАНІВ.
Кольор. олівець. 31,7×64,5.
АВТОПОРТРЕТ (за етюдом 1951 року).
Кольор. олівець. 48×52.
СТАРИЙ ДВІР У КИЄВІ.
Фломастер. 60,2×46.
СЕЛО БОБРИНЦІ.
Кольор. олівець. 30,2×64.
СНОВ.
Фломастер. 61,2×43,6.
ЗИМОНЬКА.
Фломастер. 40,8×46,2.
КИЇВ. ТРУХАНІВ ОСТРІВ.
Фломастер. 46×46.
СЕДНІВ. СНОВ РОЗЛИВСЯ.
Фломастер. 44,5×62.
ХУТІР ХМЕЛЬНИЙ.
Фломастер. 52,3×46.
КИЇВ. ВИД НА ЧОКОЛІВКУ.
Кольор. олівець. 44×45.
ПАРОПЛАВИ. ВАРНА.
Кольор. олівець. 45,5×57,3.
СУХІ ДЕРЕВА.
Фломастер. 46×56,2.
КАНІВ. ЛИСА ГОРА.
Фломастер. 33,3×62.

КАНІВСЬКА ОВОЧЕВА БАЗА.
Фломастер. 32,2×64.
1972 рік.
З серії «Г. С. Сковорода».
Літографія.
ПІСНЯ ДОБРУ.
56,5×56.
ДЖЕРЕЛА МУДРОСТІ.
51×53,5.
ВСЕ ЛЮДЯМ.
51×52.
З серії «Моє дитинство».
Літографія.
СЕРЦЕ, ПІДКАЖИ.
49×53,5.
ПІСЛЯ ХУРТОВИНИ.
47,7×56.
МРІЇ.
48×56,3.
ДО МІСТА.
51×59,5.
ОЛЕНЬКА.
Літографія. 36×32.
ПІСНЯ ДОБРУ.
Офорт. 29,6×25.
СЕДНІВСЬКИЙ МОТИВ.
Фломастер. 49,7×46.
РАНОК.
Фломастер. 45,1×53.
СОСНИ.
Фломастер. 48,8×45,8.
НЕОСЯЖНІ ПРОСТОРИ.
Фломастер, акварель. 52×48.
КРИМСЬКІ ГОРИ.
Фломастер, акварель. 45,6×46.
ТИРНОВО. СОНЯЧНИЙ ДЕНЬ.
Фломастер, акварель. 64×42.
КАНІВЩИНА.
Фломастер, акварель. 34×64.

ОСТАННІ ПРОМЕНІ.
Сепія. 52×48.
ЧОЛОВІК У ЦИГАНСЬКОМУ ВБРАННІ.
Фломастер. 52×48.
БІЛЯ КАНЕВА.
Фломастер. 48×52.
КАНІВ. ТРИ ТОПОЛІ.
Фломастер. 45,7×52,6.
РАННІЙ СНІГ.
Фломастер. 46×52,2
СТАРИЙ.
Фломастер. 52×48.
ЦИГАНОЧКА.
Фломастер. 52×41,6.
ВЕЧОРІЄ.
Фломастер. 48×52.
ДОРОГА НА БУДИЩЕ.
Акварель, фломастер. 41,5×29,7.
ВУЛИЦЯ В ГУРЗУФІ.
Акварель, фломастер. 39×52.
СКЕЛЯ.
Фломастер. 48×52.
ДОМЕННА ПІЧ.
Акварель, фломастер. 51×58.
БОРОДАЧ.
Сепія. 52×48.
ГЕРАСИМ.
Фломастер. 52×48.
ГУЦУЛКА.
Фломастер. 52×48.
СТАРА ВУЛИЧКА У ТИРНОВО.
Акварель, фломастер. 52×46,5.
ТИРНОВО.
Акварель, фломастер. 56×43.
ІРИНА. Олівець. 48×52.
ОЛЯ.
Олівець. 48×52.
БРАТ ЛЬОНЯ.
Олівець. 48×52.
ШУРИК.
Сангіна. 48×52.
ПРИПЛАВ. ВАРНА.
Пастель. 48×52.

АВТОПОРТРЕТ.
Олівець. 48×52.
О. ВЕРХОГЛЯД.
Сепія, олівець. 48×52.
ГАННА.
Пастель. 52×43,7.
МАРИНА.
Пастель. 48×52.
СПЕКА.
Акварель, кольор. олівець. 52×48.
ЧЕРВОНІ ДАХИ. ТИРНОВО.
Пастель. 40,5×43.
ВЕТЕРАН.
Акварель. 52×48.
ВЕСНЯНИЙ ДЕНЬ.
Фломастер. 45×46.
ВУГЛЕФАБРИКА.
Акварель, фломастер. 38×63,6.
МЕТАЛУРГ.
Акварель, фломастер. 46,8×47,8.
ЗАВОДСЬКА СИМФОНІЯ.
Акварель, фломастер. 52,7×50,2.
ДВІР МАРТЕНІВСЬКОГО ЦЕХУ.
Акварель, фломастер. 47×65.
ДОМЕННА ПІЧ.
Акварель, фломастер. 51×58.
ОЗЕРЦЕ.
Фломастер. 46,8×45,1.
СМЕРКАЄ.
Фломастер. 48×52.
ЗИМОВИЙ ДЕНЬ.
Фломастер. 46,2×49,1.
ТОПОЛЬКА.
Фломастер. 47×45,5.
ПАРК ВЗИМКУ.
Фломастер. 46,1×56.
БІЛЯ КАНЕВА.
Фломастер. 48×52.
МАРСЕЛЬ.
Фломастер, пастель. 48×52.
ОСТАННІЙ СНІГ.
Пастель. 45×44.

ТОНЯ. Фломастер. 48×52.
ПЛАКУЧІ ВЕРБИ. Фломастер. 46,8×46,2.
1973 рік
ВІТЧИЗНЯНА.
Літографія. 42,8×39,2.
МІЙ ДИВОКРАЙ.
Фломастер. 46,2×52,2.
РЕМОНТ КОВША.
Акварель, фломастер. 55,8×52,5.
МІСТО ПРОКИДАЄТЬСЯ.
Акварель, фломастер. 44,5×45,7.
РОБОЧИЙ ДЕНЬ.
Фломастер. 45,5×45,8.
БОГОЛЮБОВ.
Олівець. 40,2×52.
ХРАМ ПОКРОВА НА НЕРЛІ.
Олівець. 48×48.
РОСТОВ. ЯКОВЛІВСЬКИЙ МОНАСТИР.
Олівець. 48×52.
СУЗДАЛЬСЬКИЙ ТУМАН.
Олівець. 52×46.
ЦЕРКВА СПАСА НА ГОРІ НЕРЕДИЦІ.
НОВГОРОД.
Олівець. 48,5×48.
КРИМСЬКІ ПРОСТОРИ.
Фломастер. 48×52.
БІЛЯ СЕЛА ГОЛЯКІВ.
Фломастер. 43,7×52.
ХОРОШИЙ ДЕНЬ.
Фломастер. 45,5×45,8.
НА РІЧЦІ РОСЬ.
Фломастер. 48×48,3.
СТІНИ ПСКОВСЬКОГО КРЕМЛЯ.
Акварель, фломастер. 50,3×50,5.
ВУЛИЧКА У ТАЛЛІНІ.
Акварель, фломастер. 50×44,5.
ПСКОВСЬКИЙ КРЕМЛЬ.
Акварель, фломастер. 52×48.
ПІСЛЯ ДОЩУ.
Фломастер. 44×44.
ВЕСНА ПРИЙШЛА.
Фломастер. 44×52.

ВИСТАВКИ, В ЯКИХ БРАВ УЧАСТЬ М. Т. ПОПОВ

1. Ювілейна художня виставка Української РСР, присвячена 40-річчю Великої Жовтневої соціалістичної революції. Київ, 1957.
2. Всесоюзна художня виставка 1957 року, присвячена 40-річчю Великої Жовтневої соціалістичної революції. Москва, 1957.
3. Виставка творів молодих художників, присвячена Фестивалю молоді Української РСР. Київ, 1957.
4. Міжнародна виставка образотворчого і прикладного мистецтва. Москва, 1957.
5. Виставка «Книга, графіка, плакат Української РСР, присвячена ХХІ з'їзду КПРС і ХХ з'їзду КП України. Київ, 1959.
6. Республіканська виставка української радянської графіки. 1917—1962. Київ, 1962.
7. Республіканська художня виставка 1963 року. Київ, 1963.
8. Ювілейна художня виставка, присвячена 150-річчю від дня народження Т. Г. Шевченка. Київ, Москва, 1964.
9. Республіканська художня виставка «На варті миру». Київ, 1965.
10. Всесоюзна художня виставка «На варті миру». Москва, 1965.
11. Ювілейна художня виставка, присвячена 50-річчю Великої Жовтневої соціалістичної революції. Київ, 1967.
12. Всесоюзна ювілейна художня виставка, присвячена 50-річчю Великої Жовтневої соціалістичної революції. Москва, 1967.
13. Всесоюзна ювілейна художня виставка «50 років Радянської влади (Українська РСР, Білоруська РСР, Молдавська РСР)». Москва, 1967.
14. Ювілейна республіканська виставка «На варті миру». Київ, 1968.
15. Республіканська художня виставка, присвячена 50-річчю ВЛКСМ. Київ, 1968.
16. Республіканська художня виставка, присвячена 50-річчю ЛКСМ України. Київ, 1969.
17. Республіканська художня виставка «Художники України до 100-річчя від дня народження В. І. Леніна». Київ, 1970.
18. Всесоюзна художня виставка, присвячена 100-річчю від дня народження В. І. Леніна. Москва, 1970.
19. Республіканська художня виставка, присвячена ХХІV з'їзду КПРС і ХХІV з'їзду КП України. Київ, 1971.
20. Республіканська художня виставка, присвячена 100-річчю від дня народження Лесі Українки. Київ, 1971.

21. Перша республіканська виставка рисунка. Київ, 1971.
22. Республіканська художня виставка «Квітуча Радянська Україна», присвячена 50-річчю утворення Союзу РСР. Київ, 1972.
23. Зональна художня виставка «Квітуча Радянська Україна», присвячена 50-річчю утворення Союзу РСР. Москва, 1972.
24. Республіканська художня виставка «250 років від дня народження Григорія Сковороди». Київ, 1972.
25. Республіканська художня виставка «Завжди на варті», присвячена 50-річчю утворення СРСР і п'ятдесят п'ятій річниці Радянської міліції». Київ, 1973.
26. Республіканська художня виставка, присвячена 70-річчю РСДРП. Київ, 1973.
27. Республіканська виставка «На варті Батьківщини». Київ, 1973.
28. Всесоюзна художня виставка «На варті Батьківщини». Москва, 1973.
29. II Республіканська виставка рисунка. Київ, 1973.
30. Республіканська художня виставка «Меморіал Куїнджі». Жданов, 1973.
31. Республіканська художня виставка-звіт «Художники України на передньому краї 9-ї п'ятирічки». Київ, 1974.

ВИСТАВКИ ЗА КОРДОНОМ

1. Виставка української графіки. Варшава, 1957.
2. Виставка українського радянського естампа. 28 країн світу, 1968.
3. Виставка українського радянського естампа, присвячена 100-річчю від дня народження В. І. Леніна. 40 країн світу, 1970.
4. Виставка українського радянського естампа:
  - а) до Дня Радянського Союзу в Італії. Генуя, 1970.
  - б) до Дня СРСР в Австрії. Австрія, 1971.
  - в) до Дня СРСР в Югославії. Югославія, 1971.
  - г) до Дня СРСР в Бельгії. Бельгія, 1972.
  - д) до Дня СРСР в Польщі. Польща, 1973.
5. Виставка українського радянського естампа. Бельгія, Гвінея, ФРГ, Кенія, Уганда, Індія, Австрія, Японія, Австралія, 1971.
6. Ювілейний альбом-виставка «Творчість Лесі Українки в естампах київських художників». 58 країн світу, 1972—1973.
7. Ювілейний альбом-виставка «Григорій Сковорода». 18 країн світу, 1972—1973.
8. Виставка українського радянського естампа. 40 країн світу, 1972.
9. Виставка творів українських радянських художників. Краків, 1972.
10. Виставка творів українських радянських художників. Фінляндія, 1973.

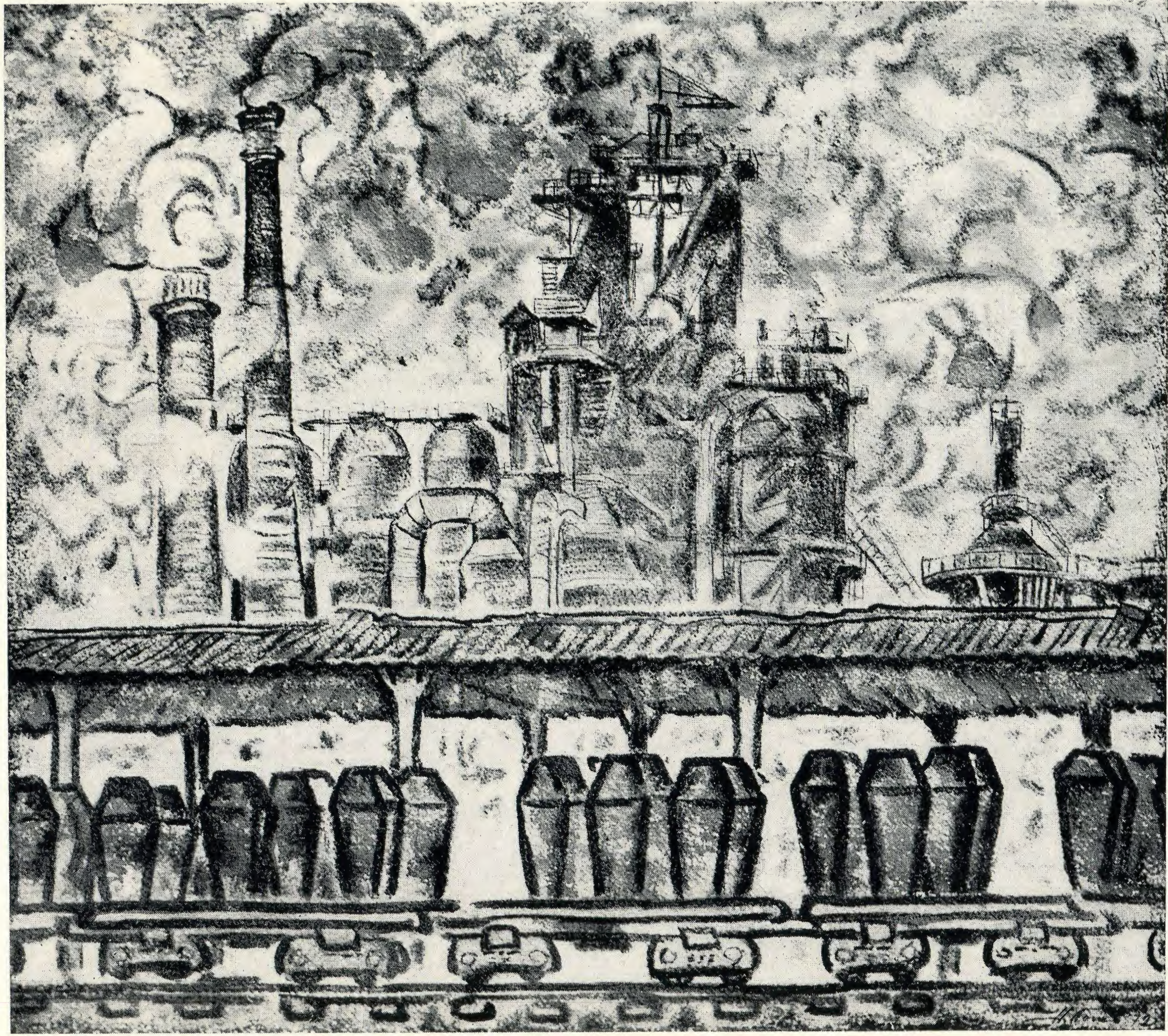

МУЗЕЇ, В ЯКИХ ЗБЕРІГАЮТЬСЯ ТВОРИ М. Т. ПОПОВА

1. Бердянський художній музей ім. І. І. Бродського.
2. Білоцерківський краєзнавчий музей.
3. Волинський краєзнавчий музей.
4. Ворошиловградський художній музей.
5. Горлівський художній музей.
6. Державний музей українського образотворчого мистецтва УРСР. Київ.
7. Дніпропетровський художній музей.
8. Дніпропетровський краєзнавчий музей.
9. Донецький художній музей.
10. Донецький краєзнавчий музей.
11. Ждановський краєзнавчий музей.
12. Житомирський краєзнавчий музей.
13. Запорізький художній музей.
14. Києво-Печерський державний історико-культурний заповідник.
15. Кіровоградський краєзнавчий музей.
16. Краснодонський музей «Молода гвардія».
17. Кременецький краєзнавчий музей.
18. Лубенський краєзнавчий музей.
19. Львівський музей українського мистецтва.
20. Меморіальний музей Т. Г. Шевченка. Форт Шевченка, Казахська РСР.
21. Миколаївський художній музей ім. В. В. Верещагіна.
22. Одеський художній музей.
23. Полтавський художній музей.
24. Полтавський краєзнавчий музей.
25. Севастопольський художній музей.
26. Сумський художній музей.
27. Тульчинський краєзнавчий музей.
28. Харківський художній музей.
29. Херсонський краєзнавчий музей.
30. Хмельницький краєзнавчий музей.
31. Щорський меморіальний музей М. О. Щорса.

ДОМЕННА ПІЧ.
Акварель, фломастер. 1972.

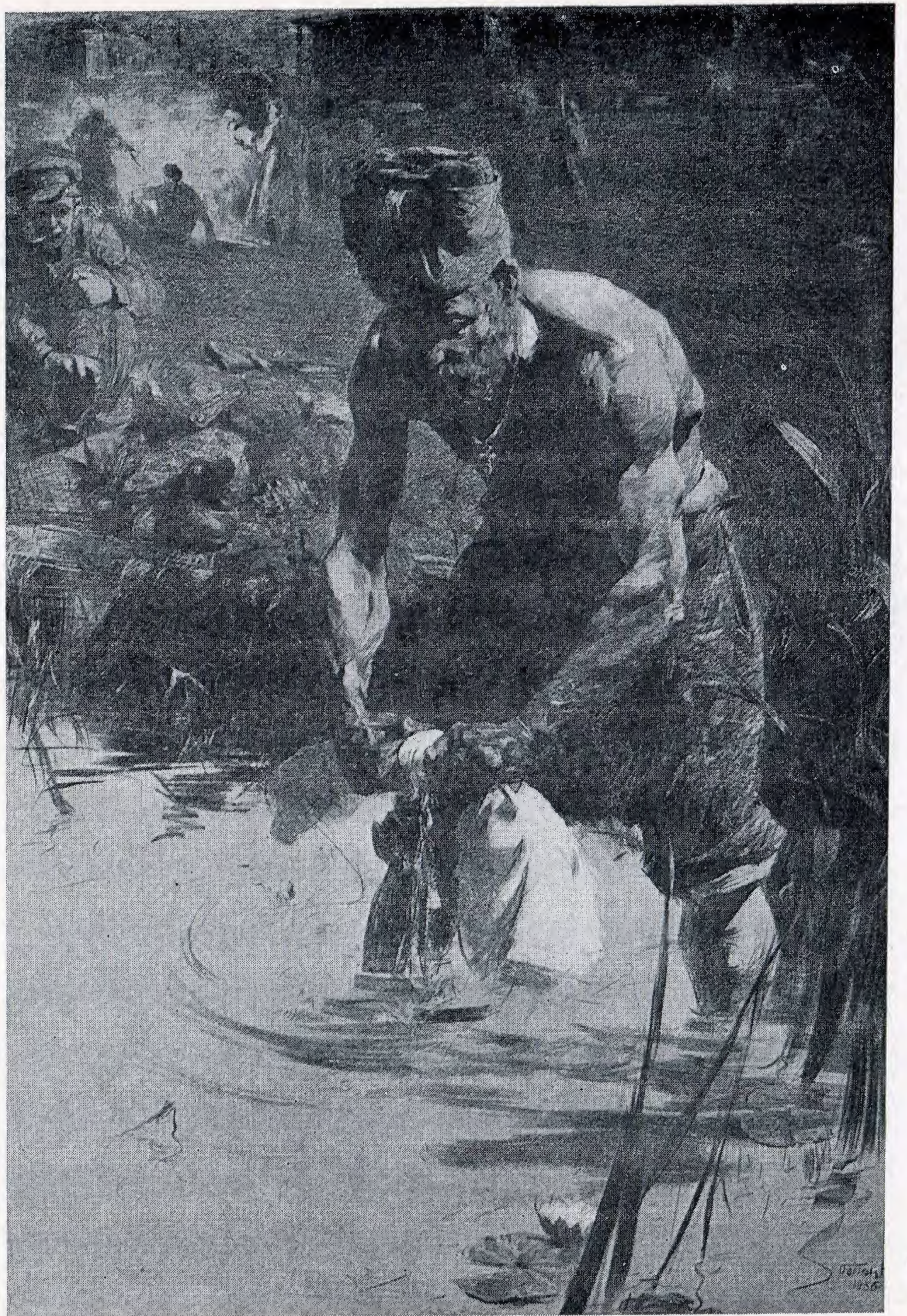

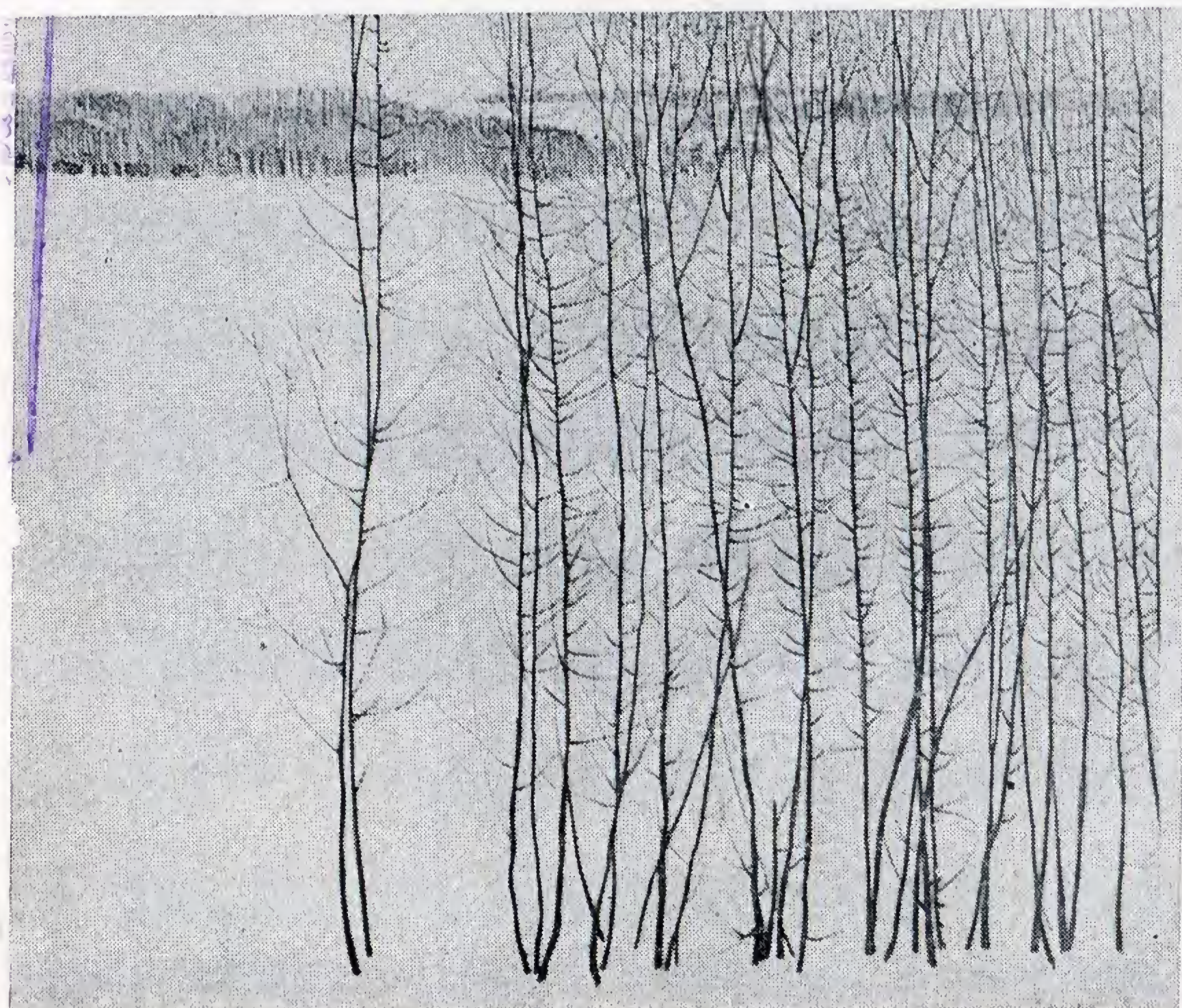
ХОРОШИЙ ДЕНЬ.
Фломастер. 1973.

НА ПРИВАЛІ.
З серії «Похід армії
К. Є. Ворошилова у 1918 році.»
Кольорова літографія. 1956.

ЗИМОНЬКА.
Фломастер. 1971.

ДНІПРО РОЗЛИВСЯ.
Фломастер. 1971.

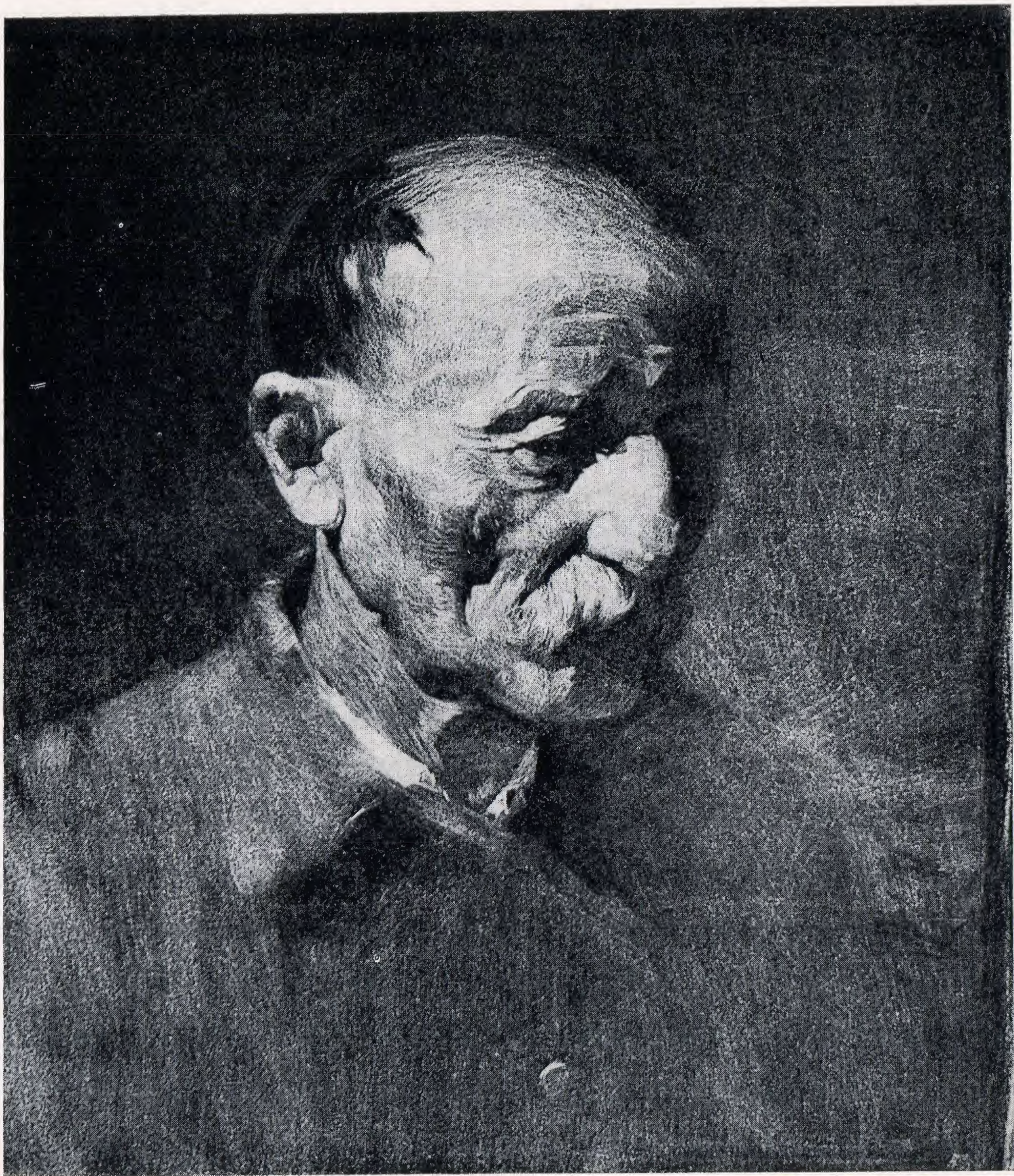

МРІЇ.
З серії «Мое дитинство».
Літографія. 1972.

ПОРТРЕТ БАТЬКА.
Кольорова літографія. 1962.

ПІСЛЯ ДОЩУ.
Фломастер. 1973.

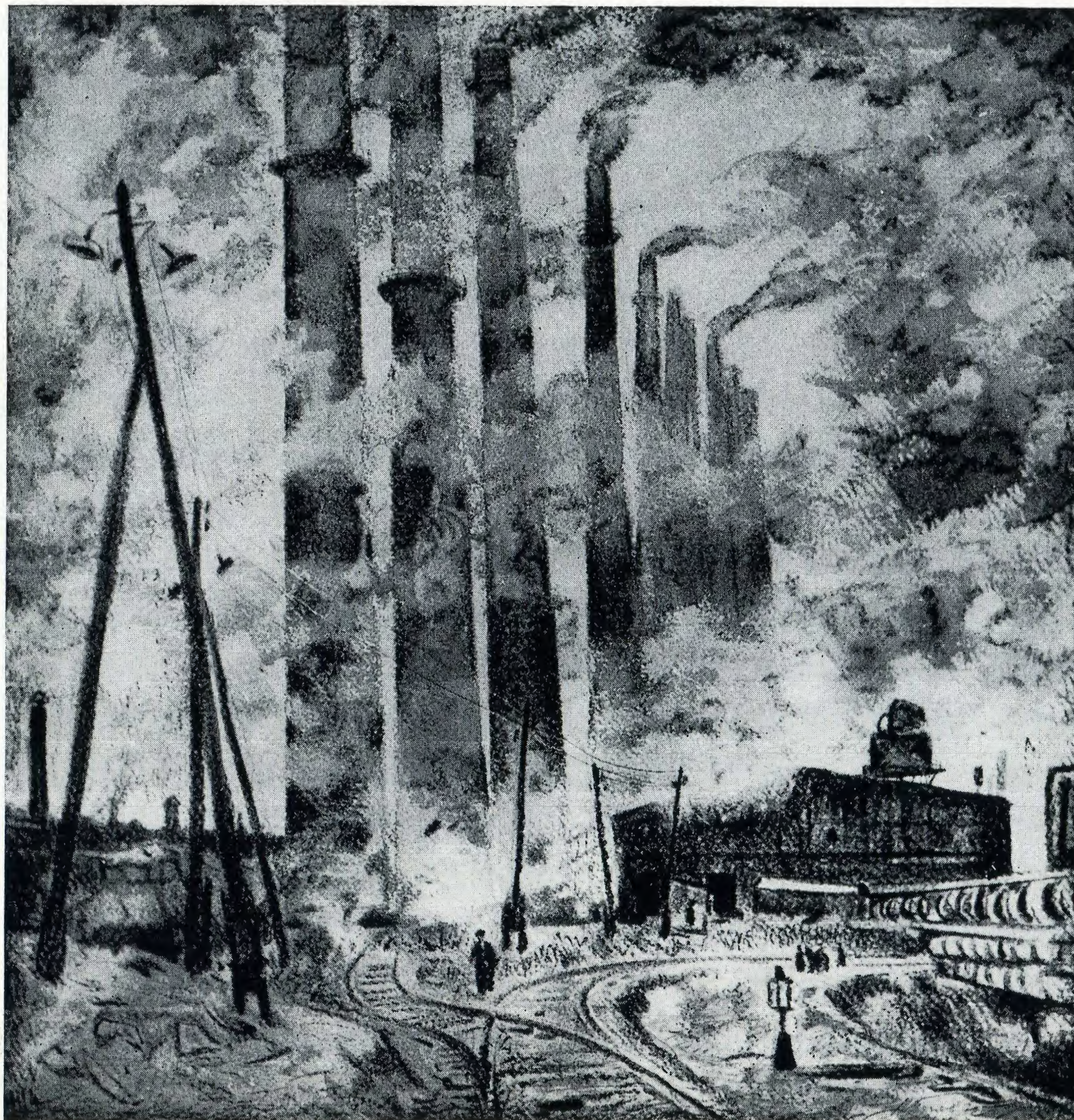
«ВИ ЖЕРТВОЮ ВПАЛИ...»
З серії «Похід армії»
К. Є. Ворошилова у 1918 році.
Кольорова літографія. 1956.

У ХВИЛИНИ ВІДПОЧИНКУ.
Літографія. 1969.

ЗАВОДСЬКА СИМФОНІЯ.
Акварель, фломастер. 1972.

РАННІЙ СНІГ.
Фломастер. 1973.

НА ДОНБАС.
Літографія. 1968.

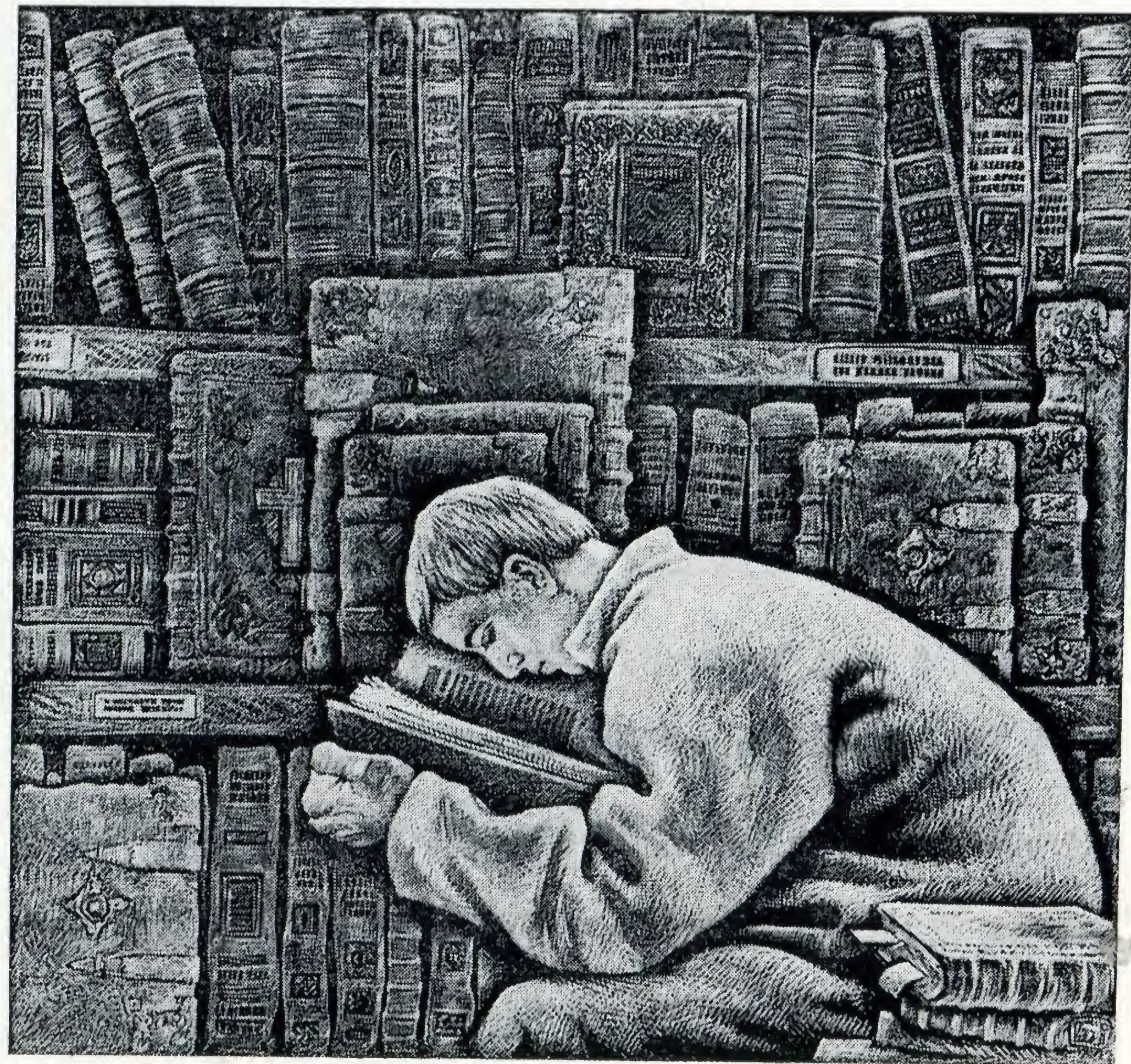
ПІСЛЯ БОЮ.
Літографія. 1970.

ПІСНЯ ДОБРУ.
З серії «Г. С. Сковорода».
Літографія. 1972.

ДЖЕРЕЛА МУДРОСТІ.
З серії «Г. С. Сковорода».
Літографія. 1972.

ВЕСНЯНИЙ ДЕНЬ.
Фломастер. 1972.

«ТРИМАЙ МІЦНО, СИНКУ.»
За мотивами «Кобзаря»
Т. Г. Шевченка.
Кольорова літографія. 1962.

«А УКРАЇНА, ЗНАЙ ГОРИТЬ...».
За мотивами «Кобзаря»
Т. Г. Шевченка.
Кольорова літографія. 1961.

За мотивами «Кобзаря»
Т. Г. Шевченка.
В ГАЙДАКИ.
Кольорова літографія. 1962.

«ЛІТА ОРЕЛ, ЛІТА СИЗИЙ.»
За мотивами «Кобзаря»
Т. Г. Шевченка.
Кольорова літографія. 1951.

«ХОДИТЬ ПІСНЯ ПО ВКРАЇНІ».
За мотивами «Кобзаря»
Т. Г. Шевченка.
Літографія. 1964.

ДУБОВИЙ ГАЙ УЗИМКУ.
Фломастер. 1971.

ВЕТЕРАН.
Акварель. 1972.

ТИРНОВО. СОНЯЧНИЙ ДЕНЬ.
Акварель, фломастер. 1972.

ВЕСНА.
З серії «Роки окупації.»
Літографія 1965—1966.

ОДНА-ОДНІСІНЬКА.
З серії «Роки окупації».
Літографія. 1969.

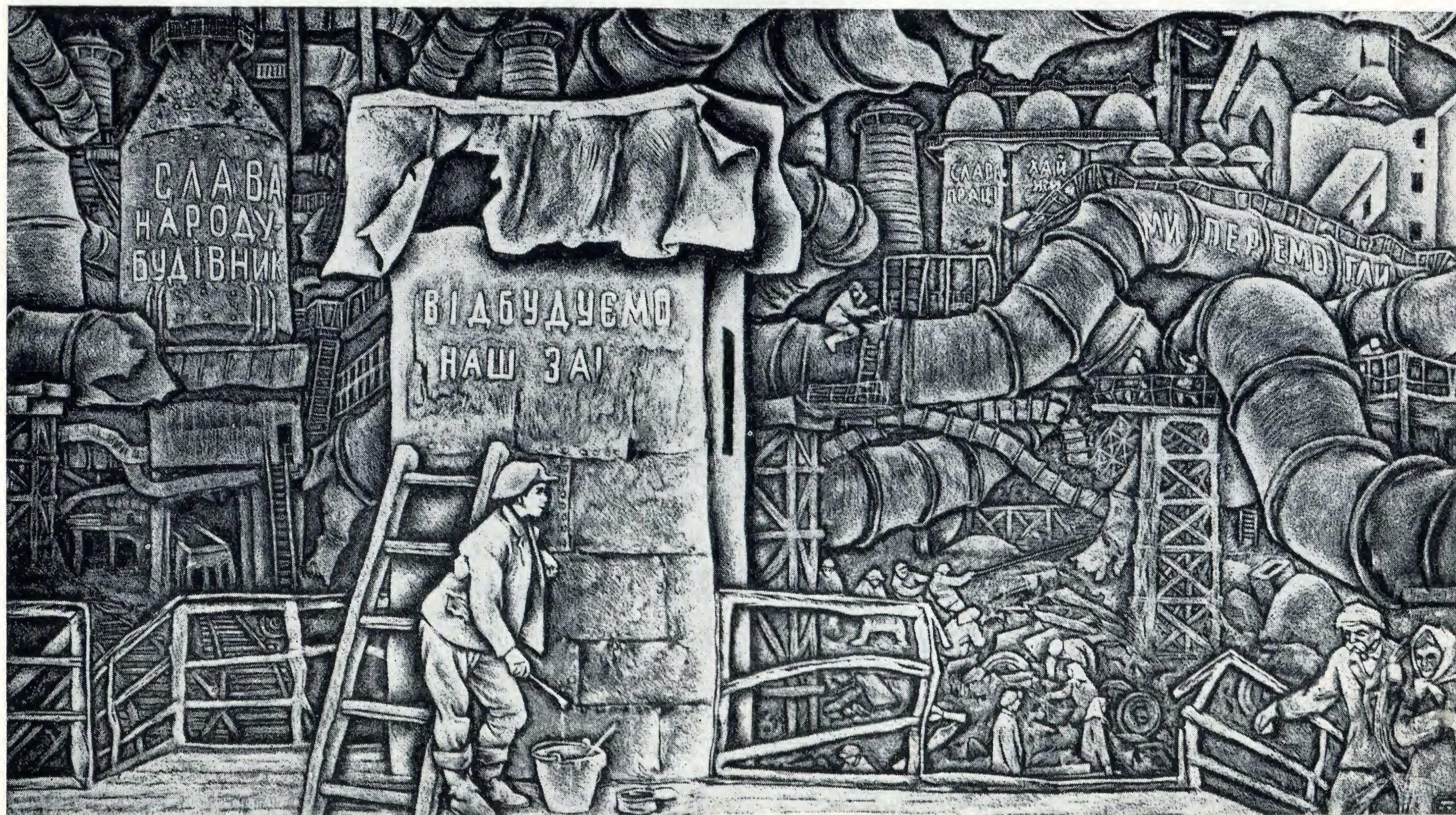
«В КАТАКОМБАХ».
За однойменною драматичною
поемою Лесі Українки.
Офорт, високий друк 1970.

ВІДБУДУЄМО.
З серії «Мое дитинство».
Літографія. 1972.

ПІСЛЯ РОБОЧОГО ДНЯ.
З серії «Моє дитинство».
Літографія. 1971.

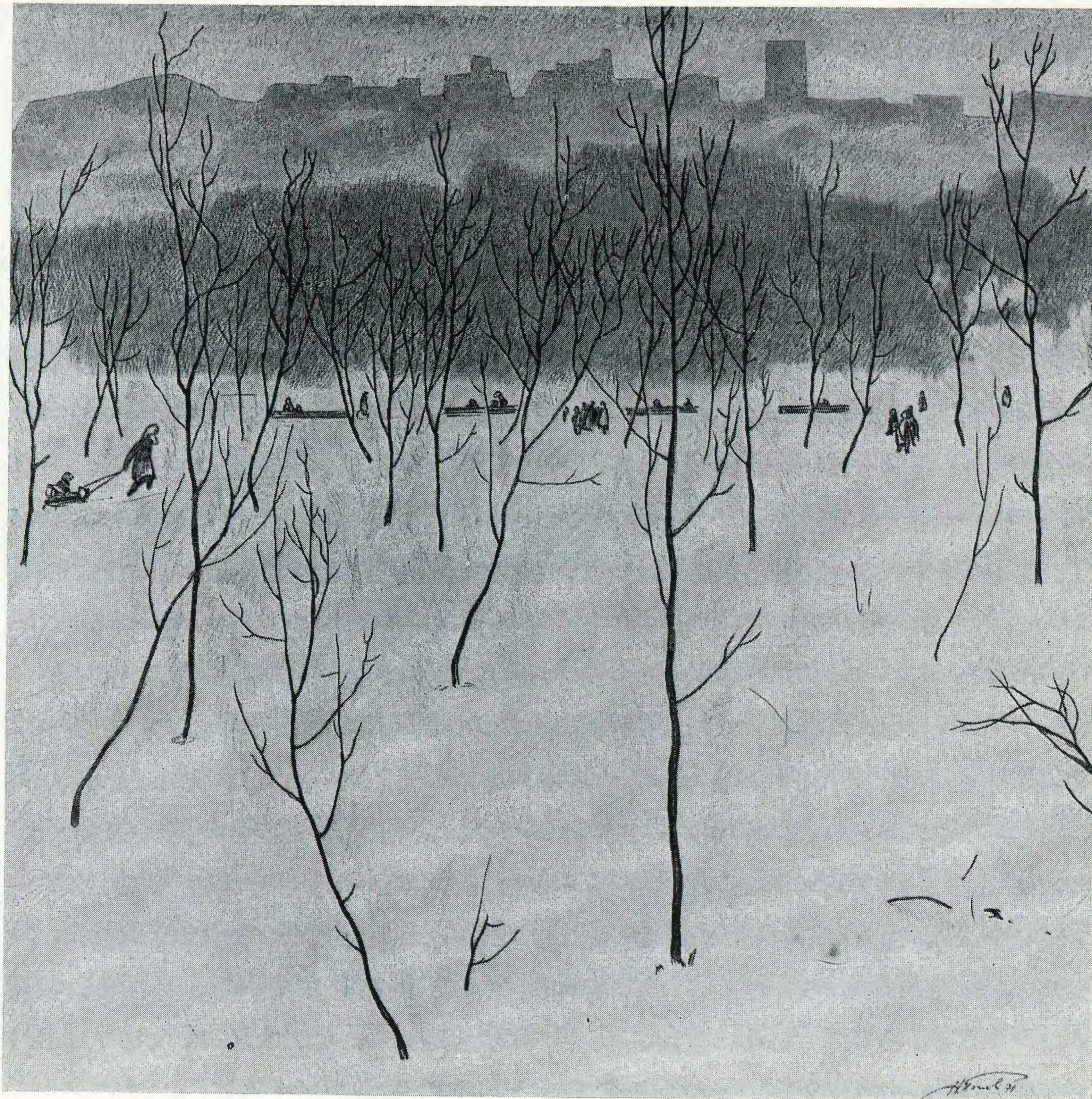

ДО МІСТА.
З серії «Моє дитинство».
Літографія. 1971.

КИЇВ. ТРУХАНІВ ОСТРІВ.
Фломастер. 1971.

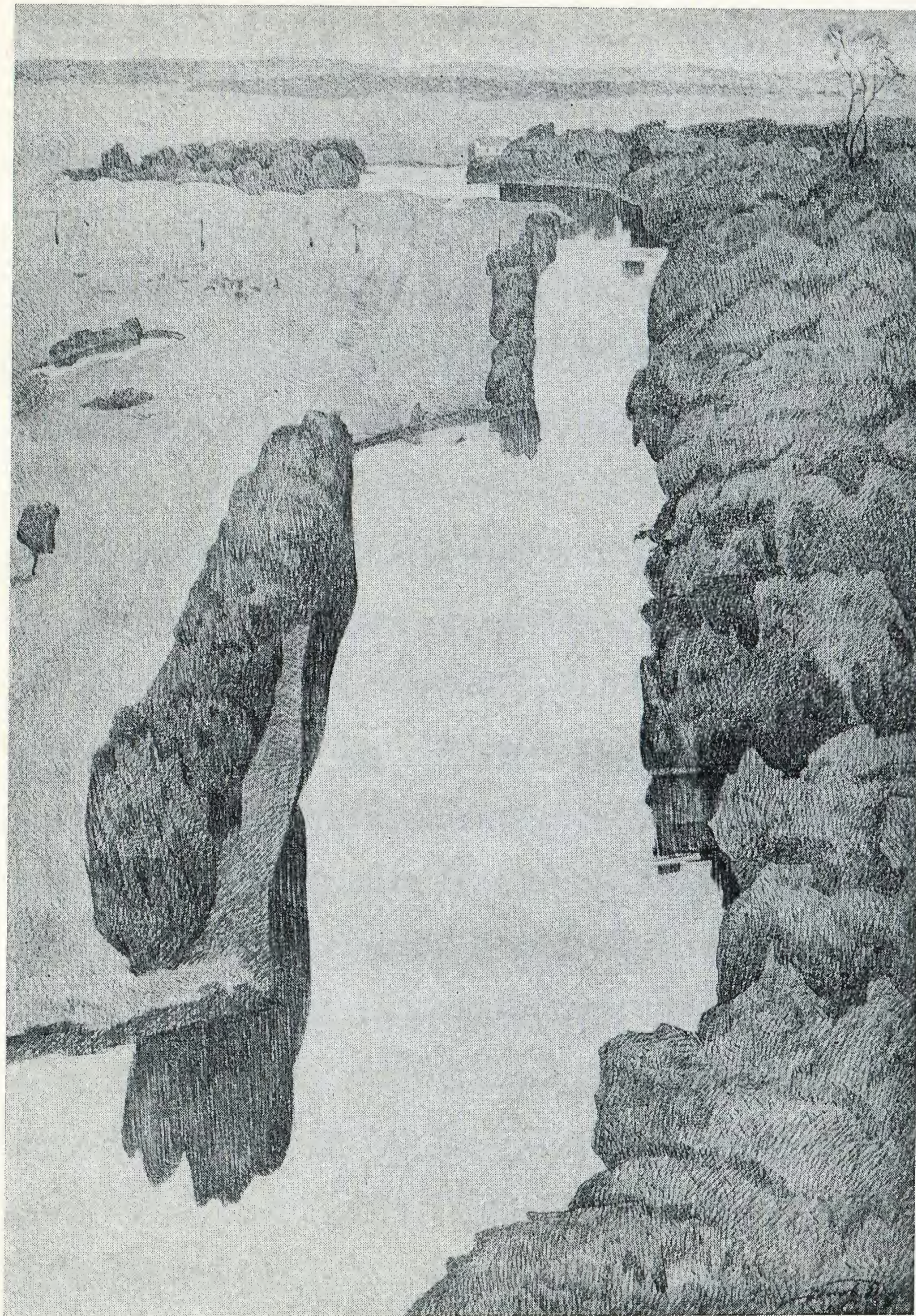

СЕРЦЕ ПІДКАЖИ.
З серії «Моє дитинство».
Літографія. 1972.

ТИХИЙ СНОВ.
Фломастер. 1971.

КРИМСЬКІ СОСНИ.
Олівець. 1966.

На першій сторінці обкладинки.
ЗВЕРШИЛОСЬ.
Літографія. 1969.

Каталог упорядкувала
В. М. Верба.

Виставка експонувалася у 1974 році у Виставочному залі Спілки художників УРСР (вул. Червоноармійська, 12).

© Видання Спілки художників Української РСР.

Адреса Спілки: 252001, Київ—1, площа Калініна, 6.
Каталог «Николай Попов» (на українском языке).

БФ 19220. Здано на виробництво 3.VI. 1974. Підписано до друку 11.VII. 1974. Зам. 466. Формат 70×90¹/₁₆. Папір крейдяний. Фізичних арк. 3, умовно-друкарських арк. 3,51, обл.-вид. арк. 4,75. Тираж 1000 прим. Ціна одного екземпляра 29 коп. Книжкова фабрика «Жовтень» республіканського виробничого об'єднання «Поліграфкнига» Держкомвидав УРСР, Київ, Артема, 23а.

Ціна 29 коп.

КРИМСЬКІ ПРОСТОРИ.
Фломастер. 1973,